

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja folköl, tobak och/eller e-cigaretter/påfyllningsbehållare till konsumenter ska ha ett egenkontrollprogram som visar att försäljningen sker i enlighet med bestämmelserna i alkohollagen (2010:1622), tobakslagen (1993:581) och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare (2017:425).

Det är du som näringsidkare som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör innehålla försäljningsställets rutiner för att kontrollera ålder, marknadsföring och hur personalen får de nödvändiga kunskaper om vad som gäller vid försäljning av folköl, tobak och e-cigaretter/påfyllningsbehållare.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag när kommunen gör tillsyn av verksamheten.

Information om åldersgränsen

För att informera om åldersgränsen ska du ha tydliga och klart synbara skyltar på försäljningsstället.

På vilket sätt informerar du kunderna om att du inte får sälja eller lämna ut folköl, tobak eller e-cigaretter/påfyllningsbehållare till någon som är under 18 år?

☐ Skyltar/dekaler	☐ Informationsblad
☐ Muntligen i kassan	☐ Annat:

Skylden ska normalt sett placeras vid kassan och där produkter finns uppställda för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället.

Var är skyltar eller dekaler placerade på försäljningsstället

☐ Vid kassan	☐ På skyltfönster	☐ Annat:
☐ På entrédörren	☐ Vid produkterna	

Rutiner för ålderskontroll

Du som säljer folköl, tobak eller e-cigaretter/påfyllningsbehållare ska förvissa dig om att kunden har fyllt 18 år. Om det finns tveksamhet beträffande kundens ålder ska legitimation begäras. Du ska alltid begära legitimation om kunden ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får folköl, tobak och e-cigaretter/påfyllningsbehållare inte säljas eller lämnas ut på annat sätt. Om det finns särskild anledning att anta att folkölen, tobaken eller e-cigaretterna/påfyllningsbehållare är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- När vi är osäkra på kundens ålder frågar vi efter legitimation.
- Kundens ålder kontrolleras via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Personalen rekommenderas att begära legitimation av alla kunder som ser ut att vara under år.
- Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år, säger vi nej till alla.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran, säger vi nej till att sälja.
- Om personalen misstänker att folköl, tobaksvara eller e-cigaretter är avsedd för någon som är under 18 år, säger vi nej till att sälja.
- Om kunden är påstridig så tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?

All försäljning av folköls, tobak- och e-cigarettvaror till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera ålder. Därför måste det finnas rutiner för ålderskontroll även vid försäljning genom automat, postorder, internet eller liknande.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, internet eller liknande?

- Ej aktuellt.
- Poletter eller liknande till automat säljs i kassan med ålderskontroll.
- Automaten är placerad så att den kan bevakas kontinuerligt.
- Ålderskontroll vid köp på internet görs via bankkort eller liknande.
- Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
- Försändelser via post innehåller uppgifter om att tobaksvaran eller e-cigarettvaran inte får lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år.
- Annat:

Orust kommun

POSTADRESS
473 80 Henån

BESÖKSADRESS
Centrumhuset
Åvägen 2-6

TELEFON
0304-33 40 00

E-POST
kommun@orust.se
HEMSIDA
www.orust.se

BANKGIRO
645-8368
ORG. NR
212000-1314

Det är inte tillåtet att sälja cigaretter styckevis eller i förpackningar med färre än 20 cigaretter. Detta för att tobak ska bli mindre tillgängligt, framför allt för underåriga.

Har ni någon rutin för att kontrollera att cigaretter inte säljs lösa (styckevis)?

I så fall, vilken?

Riskbedömning och särskilt stöd

Finns det situationer när det är svårare att följa bestämmelserna om åldersgränsen?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om köparen inte kan/vill lämna legitimation?

Stöd och utbildning av personal

Som näringsidkare som tillhandahåller folköl, tobak och e-cigaretter/påfyllningsbehållare för försäljning till konsumenter ska du ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa alkohollagen, tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och övriga bestämmelser vid folköls, tobaks- och e-cigarettförsäljning?

- Personalmöte.

Informationsblad.

Intern utbildning.

Extern utbildning.

Annat:

Orust kommun

POSTADRESS
473 80 Henån

BESÖKSADRESS
Centrumhuset
Åvägen 2-6

TELEFON
0304-33 40 00

E-POST
kommun@orust.se
HEMSIDA
www.orust.se

BANKGIRO
645-8368
ORG. NR
212000-1314

Hur ofta informeras och utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och övriga bestämmelser vid folköls, tobak och e-cigarettförsäljning?

- Vid nyanställning.
- Minst en gång per år.
- Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 2).
- Annat:

Det finns inget ålderskrav för den som säljer folköl, tobak eller e-cigaretter/påfyllningsbehållare.. Däremot måste du som säljer folköl och tobak ha kunskaper om lagen och möjlighet att vägra sälja folköl och tobak till underåriga. I många fall är detta svårt för en person som inte själv fyllt 18 år.

Vilket särskilt stöd ger ni till personal under 18 år för att hantera sådana situationer?

Marknadsföring

Reklamen får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till köp av folköl, tobak eller e-cigaretter/påfyllningsbehållare.

Har ni någon rutin för att kontrollera att marknadsföringen på försäljningsstället är tillåten? I så fall vilken?

Har ni någon rutin för att kontrollera att tobaksvarorna som säljs är korrekt märkta? I så fall vilken?

Värt att veta om beskattning av tobaksvaror

Tobaksskatt ska vara betald för tobaksvaror – cigaretter ska till exempel säljas i originalförpackning som är märkt med högsta tillåtna detaljhandelspris. Detta regleras i lagen (1994:1563) om tobaksskatt. Den som innehar obeskattade tobaksvaror kan bli skyldig att betala tobaksskatt. Därför är det viktigt att ni även har rutiner för att kontrollera att de tobaksvaror som ni säljer är beskattade i Sverige. För mer information, kontakta Skatteverket på telefon 0771-567 567.

Hur kontrollerar ni att den tobak ni köper är skattad i Sverige?

Berörda myndigheter och mer information

Olika myndigheter har ansvar för olika områden:

- **Folkhälsomyndigheten** (www.folkhalsomyndigheten.se) är central tillsynsmyndighet för frågor om ålderskontroll och varningstexter.
- **Konsumentverket** (www.konsumentverket.se) är central tillsynsmyndighet för frågor om marknadsföring.
- **Skatteverket** (www.skatteverket.se) har ansvar för frågor om beskattning. I vissa fall ansvarar Tullverket för beskattning.
- **Tullverket** (www.tullverket.se) har ansvar för bland annat kontroll av åldersgräns vid införsel från EU-land och import från ett tredje land. I vissa fall har Tullverket också ansvar för beskattning.
- **Länsstyrelsen** (www.lansstyrelsen.se) ansvarar inom länet för samordning och viss tillsyn.
- **Polisens** (www.polisen.se) primära uppgift är att ingripa mot brott som har begåtts.
- **Kommunens** (www.orust.se/serveringstillstand) uppgift är att arbeta förebyggande genom att se till att reglerna följs.
- **Kommunen och polisen** ansvarar lokalt för tillsyn över försäljningen av tobaksvaror.

Folköl, tobak och e-cigaretter/påfyllningsbehållare

Du som säljer folköl och tobak ska anmäla detta till kommunen där du har ditt försäljningsställe. Du ska även anmäla ägarskifte. Tillsammans med anmälan om försäljning ska även anmälan om egenkontrollprogram bifogas. Ansökan om tillstånd görs till Orust kommun

Folköl

Enligt 5 kap. 5 § alkohollagen ska du som säljer folköl anmäla det till den kommun där försäljningen ska ske. Försäljning får inte påbörjas innan anmälan har gjorts.

Om lokalen redan har serveringstillstånd behövs inte en anmälan, försäljningen omfattas av ditt serveringstillstånd.

Egenkontroll och utbildning

Du som har detaljhandel med folköl ska ha en särskild kontroll, egenkontroll, över försäljningen och du ska ordna så din personal kunskap om vad som gäller för försäljningen. Du ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram.

Tobak och e-cigaretter/påfyllningsbehållare

Enligt tobakslagen 12 c § och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare 20 § ska du som vill sälja dessa varor anmäla försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske. Anmälningsplikten omfattar all försäljning till konsument, såväl permanent som tillfällig. Även ideella föreningar, som är befriade från skattskyldighet vid näringsverksamhet, omfattas av anmälningsplikten. Försäljning får inte påbörjas innan anmälan har gjorts.

Egenkontroll

Du ska ha en särskild kontroll, egenkontroll, över försäljningen av tobak och e-cigaretter och ansvara för att det finns ett egenkontrollprogram. Ett program för egentillsyn bör innehålla följande:

- Kunskap/utbildning: hur informeras personalen om reglerna för försäljning av folköl.
- Försäljningsansvarig: vem är försäljningsansvarig och vilka instruktioner har denne för att sköta sin uppgift.
- Information till kunderna: vilka skyltar finns för att informera om åldersgränser för folköl och hur placeras skyltarna i butiken.
- Kassarutiner: vad ska personalen tänka på för att undvika försäljning till underåriga eller berusade personer och motverka langning.
- Åtgärder: vilka åtgärder kan vidtas om ölförsäljningsbestämmelserna inte efterlevs.
- Dokumentation: hur dokumenteras utbildningstillfällen och efterlevnaden av egentillsynen.

Till anmälan om försäljning av tobaksvaror bifogar du ditt egenkontrollprogram och övriga uppgifter som behövs för kommunens tillsyn. Om uppgifterna ändras ska det anmälas till kommunen utan dröjsmål.

Ditt ansvar som säljare

Vid försäljning ska tobakslagens följas. De viktigaste kraven är att ingen försäljning sker till personer som är under 18 år eller till någon som misstänks överlämna det till någon under 18 år. Ägaren ansvarar för att försäljningsreglerna följs i butiken och ansvarar för att personalen känner till gällande regler.

Kassapersonalen har ett personligt straffansvar och kan dömas till böter eller i värsta fall fängelse om tobak säljs till en person som inte fyllt 18 år.

Regler och avgifter

Om du vill sälja folköl måste du anmäla det till Orust kommun innan du börjar sälja. Du får bara sälja folköl till personer över 18 år. För att få sälja folköl måste du också sälja mat. Därför ska du först registrera din livsmedelsverksamhet. Observera att du inte behöver anmäla försäljning av folköl om ditt serveringsställe redan har ett serveringstillstånd.

Om du vill sälja folköl i butik

För att få sälja folköl måste du också sälja mat. Det innebär att du ska registrera din butik som livsmedelsverksamhet. Registrera livsmedelsverksamhet gör du hos miljöförvaltningen. För att din butik ska godkännas som livsmedelsverksamhet måste kunderna kunna köpa en komplett måltid. Det betyder allt ifrån mejeriprodukter till charkvaror, torr varor, bröd, grönsaker, frukt och frysta eller konserverade produkter. Det ska dessutom finnas ett sortiment av lättdrycker till försäljning i butiken, till exempel lättöl, läsk och vatten. Att bara sälja exempelvis glass, godis, chips, kaffe, kakor och liknande räcker alltså inte.

Om du vill servera folköl

För att få servera folköl måste du också servera mat under hela serveringstiden. Minimikravet för vad som anses vara mat är till exempel pizza, varmkorv, hamburgare, kebab eller skaldjur. Det ska också finnas ett sortiment av lättdrycker, exempelvis lättöl, läsk och vatten. För att få servera mat ska du registrera verksamheten hos miljöförvaltningen. Det innebär att du ska registrera din lokal som livsmedelsverksamhet. Registrera livsmedelsverksamhet gör du hos miljöförvaltningen.

Servering av folköl på festivaler

Du får inte sälja folköl från rörliga försäljningsställen. På festivaler eller liknande evenemang måste du sälja från en fast lokal som är godkänd som livsmedelslokal. Det innebär att det inte är tillräckligt med till exempel en korvvagn. Däremot kan en kiosk bli godkänd som livsmedelslokal om du uppfyller alla krav.

Regler i alkohollagen du måste följa

I alkohollagen (2010:1622) hittar du de regler du måste följa. Lagen tar bland annat upp följande regler:

- **18-årsgräns**
Du får inte sälja folköl till någon som inte fyllt 18 år.
- **Langning**
Du får inte sälja folköl till någon som du misstänker ska lämna över ölen till en annan person som inte fyllt 18 år.
- **Berusade personer**
Du får inte sälja folköl till personer som är berusade av alkohol eller påverkade av annat berusningsmedel.
- **Alternativa drycker**
Om du säljer folköl ska du även sälja andra drycker som till exempel lättöl, läsk och vatten med mera.
- **Övriga regler**
Du ska ha god ordning i butiken eller restaurangen, och du får till exempel inte bjuda kunder på folköl.
- **Informera din personal om regler och rutiner**
Du som är butiksägare eller försäljningsansvarig ska se till att personalen känner till försäljningsreglerna och verksamhetens rutiner. Du bör informera personalen löpande under året. Kom ihåg att även informera eventuell extrapersonal. Om du är ensamföretagare måste du själv hålla dig informerad.
- **Du ska ha ett program för egenkontroll**
Du som ansvarar för en butik eller restaurang som säljer folköl, måste enligt lagen ha ett program för egenkontroll. Syftet med ett sådant program är att skapa bra rutiner kring försäljningen och därmed göra det enklare för dig och din verksamhet att följa reglerna.

Om du saknar ett fungerande egenkontrollprogram kan du få en varning. Om du inte gör något åt problemet kan din verksamhet förbjudas att sälja folköl. Mer information om lagstiftning kan du få i alkohollagen (2010:1622) 5 kap 6 §.

Orust kommun

POSTADRESS

473 80 Henån

BESÖKSADRESS

Centrumhuset
Ävägen 2-6

TELEFON

0304-33 40 00

E-POST

kommun@orust.se

HEMSIDA

www.orust.se

BANKGIRO

645-8368

ORG. NR

212000-1314

Avgift för tillsyn

Du ska betala en årlig tillsynsavgift till kommunen. Avgiften finns på hemsidan.

Vad händer om du bryter mot lagen?

Om personalen bryter mot reglerna är du som ägare ansvarig.

Förbud mot försäljning

Om du inte följer alkohollagens regler kan kommunen förbjuda försäljning av folköl i sex månader. Om regelbrottet är allvarligt eller om det upprepas kan kommunen förbjuda försäljning i tolv månader.

Böter eller fängelse

Du som medvetet eller av misstag bryter mot reglerna om försäljning av folköl, döms för olovlig försäljning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Orust kommun

POSTADRESS

473 80 Henån

BESÖKSADRESS

Centrumhuset
Åvägen 2-6

TELEFON

0304-33 40 00

E-POST

kommun@orust.se

HEMSIDA

www.orust.se

BANKGIRO

645-8368

ORG. NR

212000-1314